

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ว่าเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจการถ่ายโอนงานสู่ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด และเพื่อทราบความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา อุปสรรคของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนท้องถิ่น (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 13 แห่ง ในพื้นที่ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านเนื้อหาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 และการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 3 ความรู้ ความสนใจ ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำแผนและการถ่ายโอนงานด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการเข้าไปทำแผนสิ่งแวดล้อมของประชาชน

ส่วนที่ 1 ด้านเนื้อหาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พบว่ามีบทบัญญัติเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้บัญญัติรับรองและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา สิทธิที่มอบให้มีทั้งที่เป็นของปัจเจกบุคคลและที่เป็นของชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

หมวด 3

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 46 “บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 56 “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตประชาชน

หมวด 9

การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 284 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามบัญญัติ

มาตรา 285 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา 290 เพื่อส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคที่หนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
- (2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่น่าจะมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชน
- (3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใด นอกเขตพื้นที่ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยมีบทบัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง

และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเองได้ พัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภคและ
สาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่ว
ประเทศ

ตามมาตรา 284 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญ
ในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษี และอากร
ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะ
กรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2543)

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนที่กำหนดกรอบ
แนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราช
บัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

ความหมายของการถ่ายโอนภารกิจตามมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจ

ข้อความในกฎหมาย มาตรา 30 ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะ
ที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา
ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซับซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ
ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ข) ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ค) ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

ระยะเวลาการถ่ายโอนงาน

แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1) ระยะที่ 1 เป็นระยะเวลาถ่ายโอน 1-4 ปี คือ

เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544-2547 โดยท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ทันที หรือยังไม่จ่ายโอนแต่เริ่มเตรียมการเพื่อรับการถ่ายโอน หรือเอาระยะที่ 2 มาต่อเนื่องกันได้

2) ระยะที่ 2 เป็นระยะเวลาถ่ายโอน 2-5 ปี คือ

ในปีแรก (พ.ศ. 2544) อาจไม่สามารถดำเนินการได้ทันที เพราะต้องมีการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่น จึงอาจเริ่มในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545-2549 และเป็นช่วงระยะเวลาของการทบทวนแผนการกระจายอำนาจใหม่เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 34

3) ระยะที่ 3 เป็นระยะเวลาถ่ายโอน 4-10 ปี

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2553 โดยเป็นไปตามมาตรา 30 (2) แห่งพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นเรื่องไม่เร่งด่วนและจำเป็นต้องสร้างกลไกและระบบควบคุมมาตรฐานมารองรับ

ผลการพิจารณาและขั้นตอนการถ่ายโอน

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (ระยะเวลาการถ่ายโอน ระยะที่ 1 – ระยะที่ 3)

1) การคุ้มครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

1.2 การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

1.2.1 การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่า

ในการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่า ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและภารกิจที่ถ่ายโอนครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

2) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3) ลักษณะภารกิจ รัฐเข้าไปดำเนินการในท้องถิ่น

4) การถ่ายโอน ให้ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล

5) รูปแบบการถ่ายโอน ท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ

6) ขอบเขตการถ่ายโอน

เขตพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ยกเว้นพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ท้องถิ่นดำเนินการอยู่แล้ว ให้ถ่ายโอนได้ทันที โดยมีเงื่อนไข คือ พื้นที่ป่าดังกล่าวต้องอยู่ติดกับชุมชน หรือชุมชนได้ดูแลป่านั้นอยู่แล้ว

ป่าชุมชน การป้องกันไฟป่า และควบคุมไฟป่า ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนดำเนินการ และสนับสนุนด้านงบประมาณ

7) ระยะเวลาการถ่ายโอน เป็นงานต่อเนื่องและคาบเกี่ยว โดยเริ่มตั้งแต่ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544-2547 เชื่อมโยงระยะที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545-2549 และสิ้นสุดในระยะที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2553

8) ข้อพิจารณาเพิ่มเติม

ป่าชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลป่าไม้และวางแผนใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในท้องถิ่นของตน

2.2.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ

ในการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและภารกิจที่ถ่ายโอนครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2535

2) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

3) ลักษณะภารกิจ รัฐเข้าไปดำเนินการในท้องถิ่น และเป็นภารกิจที่ซ้ำซ้อน

4) การถ่ายโอน ให้ กทม. เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล

และ อบจ.

5) รูปแบบการถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง

6) ขอบเขตการถ่ายโอน

(ก) งานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ เช่น ระบบกำจัดของเสียรวม ได้แก่ ขยะ น้ำเสีย ฯลฯ ให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดำเนินการ

(ข) งานการติดตามและตรวจสอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ได้แก่

- การตรวจสอบว่ามีมาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่

- การดำเนินการตามกฎหมาย เช่น แจ้งความร้องทุกข์ และการเปรียบเทียบปรับ เป็นต้น

เทียบปรับ เป็นต้น

(ค) งานที่คงไว้ที่เป็นส่วนกลาง ได้แก่

- การกำหนดมาตรฐานกลาง โดยท้องถิ่นสามารถกำหนดมาตรฐาน

ฐานของตนเองได้แต่ต้องสูงกว่ามาตรฐานกลาง (มาตรา 58 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535)

- กำกับดูแลให้ท้องถิ่น ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และมาตรฐาน

กลางที่กำหนด

- การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

(ง) ในกรณีที่มลพิษนั้นก่อให้เกิดผลกระทบกับท้องถิ่นอื่น ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534 มาตรา 40 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ตามมาตรา

(จ) ระยะเวลาการถ่ายโอน เป็นงานต่อเนื่องและคาบเกี่ยว โดยเริ่มตั้งแต่ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544-2547 เชื่อมโยงระยะที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545-2549 และสิ้นสุดในระยะที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2553

(ณ) ข้อพิจารณาเพิ่มเติม

- การตรวจสอบและการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ในหลักการให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่น โดยพิจารณาจากความพร้อมของท้องถิ่น

- ในกรณีที่มลพิษนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อท้องถิ่นอื่น ตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 (มาตรา 40) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนร่วมกัน

1.3 การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ระดับล่างสุด เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ทั้งแก่ชุมชนท้องถิ่น ในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นโดยเฉพาะใน มาตรา 284 มาตรา 285 มาตรา 290 ภายใต้หลักการของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่
 - 1) กำนัน

- 2) ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน
 - 3) แพทย์ประจำตำบล
2. สมาชิกโดยการเลือกตั้ง ได้แก่

สมาชิกที่ได้รับเลือกจากราษฎร หมู่บ้านละ 2 คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาหนึ่งคน เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

ให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารคนหนึ่ง เป็นประธาน กรรมการบริหาร และเลือกกรรมการบริหารอีกคนเป็นเลขานุการสภาตำบล

บทเฉพาะกาล ได้กำหนดให้ใน 4 ปีและ นับแต่วัน พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้บังคับ ให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง

อำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นควรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีหน้าที่จะต้องทำให้เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
 - 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
 - 3) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
 - 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
 - 7) คัดค้าน คัดค้าน และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
3. อาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังต่อไปนี้
- 1) ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 4) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 8) การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 - 9) หาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

4. อาจออกข้อบังคับตำบลในเขตตำบลที่ไม่ขัดต่อกฎหมายอำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หาก องค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการ

ดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย

1.4 ผลการศึกษา

1.4.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

จากการศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 พบว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

(1) ประชาชนเกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ใน 2 ประเด็นหลัก คือ

1) สิทธิของประชาชน

จากการที่รัฐยอมรับสิทธิของประชาชน ดังนั้นบุคคลที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกัน เป็นชุมชนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะพิทักษ์รักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของตน โดยประชาชนมีอำนาจ และมีสิทธิร่วมกับภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนหลักการจากการที่ให้อำนาจรัฐ เป็นผู้บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพียงฝ่ายเดียว เปลี่ยนให้เป็นประชาชนเข้าไปมีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2) การมีส่วนร่วม

จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์ และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีจำนวน 2 ประการ คือ

1) การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร

เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น นั้นก็จะกลายสภาพเป็น รัฐอธิปไตย อันเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาล ในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่ตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

2.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

(3) การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกำหนดแนวทางการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบการจัดการ คือ

1) การเร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการบูรณฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

2) การปรับปรุงระบบโครงสร้างและการประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนที่มีต่อความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4.2 การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมพัฒนามากมายและแม้แต่องค์กรอื่นจะไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลยัง

ต้องแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้า และ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีรายได้ ซึ่งเป็นเงินงบประมาณของตนเอง ผู้บริหารก็มาจากประชาชนในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีรายได้ไม่เท่ากัน รายได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และแหล่งรายได้ และพบข้อสังเกตว่าจำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มากหรือน้อยกำหนดจากจำนวนหมู่บ้านเป็นหลัก เช่น ตำบลใดมีจำนวนหมู่บ้านมากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีมาก ตำบลใดมีจำนวนหมู่บ้านน้อยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลก็น้อย ไม่ได้พิจารณาประเด็นอื่นๆ เช่น จำนวนประชากร รายได้ ขนาด พื้นที่ สภาพทางสังคม ปัญหาด้านกายภาพอื่น

ส่วนที่ 2 การจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการศึกษาวิจัยนี้ ศึกษาจากแผนพัฒนาตำบล ระยะ 1 ปี เป็นแผนระยะสั้น และแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี เป็นแผนระยะยาวขององค์การบริหารส่วนตำบล ระดับ 5 จำนวน 13 แห่ง ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาวิจัยพบว่า แผนพัฒนาตำบล ระยะ 5 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำก่อนกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายการถ่ายโอนงานสู่ท้องถิ่นและขณะทำการศึกษานี้ผู้อยู่ในช่วงจัดทำแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาแผนพัฒนาตำบลระยะ 1 ปี เป็นแผนประจำปีงบประมาณ 2544 ซึ่งเป็นแผนแรกที่ทำตามนโยบายการถ่ายโอนงานสู่ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลระยะ 1 ปี ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 13 แห่ง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ความต้องการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแผนพัฒนาตำบล

ตอนที่ 2 แสดงปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแผนพัฒนาตำบล

ตอนที่ 3 โครงการ แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 1 ความต้องการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแผนพัฒนาตำบล ปี 2544

การศึกษาเรื่อง ความต้องการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล ปี 2544 พบว่า ร้อยละ ความต้องการของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แยกหมวดหมู่ตามแผนพัฒนาตำบลจำนวน 13 แห่ง พบว่า ร้อยละ 38 ต้องการให้มีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ การใช้สมุนไพรปราบศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมีในการเกษตรกรรม ร้อยละ 31 ต้องการให้ส่งเสริมการปลูกป่า รักษาป่าและสร้างแหล่งเก็บกักน้ำ สร้างฝาย ร้อยละ 23 ต้องการให้รัฐบาลจัดงบประมาณสิ่งแวดล้อม สนับสนุนพันธุ์ไม้ กำจัดขยะถูกวิธี สำหรับความต้องการอื่นอยู่ในระดับน้อยที่ใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในแผนพัฒนาตำบลทั้ง 13 แห่ง ไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่แสดงความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปกรรม ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อม

ความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล	จำนวน ตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
ให้ผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นหาความรู้ ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม	2	15
ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสิ่งแวดล้อม	3	23
ให้ประชาชนมีส่วนร่วม	2	15
ให้หน่วยงานอื่นปฏิบัติตามข้อบัญญัติ อบต.	1	8
ส่งเสริมการปลูกป่า	4	31
ใช้แก๊สชีวภาพแทนการใช้ฟืน	1	8

ตาราง 1 (ต่อ)

ความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล	จำนวน ตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ, การใช้สมุนไพรปราบ	2	15
ศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร	2	15
สร้างแหล่งเก็บกักน้ำ, สร้างฝาย	2	15
ให้ความรู้ด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม	3	23
สนับสนุนพันธุ์ไม้	1	8
มีบทลงโทษผู้ทำผิดจริงจัง ยุติธรรม	5	38
ขุดลอกแหล่งน้ำ	4	31
สร้างประปา	2	15
กำจัดขยะถูกวิธี	3	23
ฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว		

ตอนที่ 2 ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2544

การศึกษาเรื่อง ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2544 แยกประเด็นหมวดหมู่ตามแผนพัฒนาตำบล 13 แห่ง พบว่าร้อยละ 38 มีปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและแหล่งน้ำต้นเขินแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ รองลงมาร้อยละ 23 มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาอื่นอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 แห่ง ไม่ระบุปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาตำบล รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม

ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล	จำนวน ตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
ดินเสื่อมคุณภาพ	2	15
ภัยธรรมชาติ	1	8
สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	3	23
น้ำเสีย	1	8
ตัดไม้ทำลายป่า	5	38
การใช้สารเคมีในการเกษตร	2	15
การกำจัดขยะไม่ถูกวิธี	2	15
แหล่งน้ำตื้นเขิน แหล่งน้ำ ขาดแคลนน้ำ	5	38
การขาดจิตสำนึก	2	15
ไม่มีที่ทิ้งขยะ	2	15
การบุกรุกป่า การไม่ปลูกป่าทดแทน	2	15
การล่าสัตว์ป่า	1	8
ยาเสพติด	1	8
ขาดบุคลากรที่มีความรู้	1	8
ขาดความร่วมมือจากรัฐบาล	1	8
ไม่ระบุปัญหา	2	15

ตอนที่ 3 โครงการ แผนงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาเรื่อง โครงการ แผนงาน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โครงการ แผนงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล
จำนวน 13 แห่ง แบ่งหมวดหมู่หมวดหมู่ได้สองลักษณะ คือ จำนวนโครงการที่มีเพียง 1

โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง และจำนวนโครงการที่มีมากกว่า 1 โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง

จำนวนร้อยละโครงการที่มีเพียง 1 โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง พบว่า ร้อยละ 100 โครงการปลูกป่าตามพระราชเสาวนีย์ รองลงมาร้อยละ 53 ปลูกป่าชุมชน ปลูกต้นไม้โตเร็ว จัดหาพันธุ์ไม้ ร้อยละ 38 สร้างสวนสาธารณะ ปรับภูมิทัศน์ โครงการ แผนงานอื่นอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเป็นที่น่าสังเกตว่า โครงการปลูกป่าตามพระราชเสาวนีย์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งมีในแผนเป็นโครงการที่มาจากการสั่งการจากรัฐบาลกลางและเป็นที่น่าสังเกตว่า แผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 13 แห่ง ไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนงานและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้ถ่ายโอนภารกิจการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2542-2549 โดยกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จำนวน 16 ด้าน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำโครงการ แผนงาน จำนวน 8 ด้านคือ ด้านดินและการใช้ที่ดิน ป่าไม้ น้ำ มลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มลพิษจากสารอันตราย สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมชุมชน และการศึกษาประชาสัมพันธ์ โครงการ แผนงานที่ไม่ได้จัดทำคือ ด้านมลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน ทรัพยากรชายฝั่ง มลพิษของเสียอันตราย สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 โครงการที่มีจำนวน 1 โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง

โครงการ แผนงานด้านสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล	จำนวน ตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
ปลูกป่าชุมชน ปลูกต้นไม้โตเร็ว จัดหาพันธุ์ไม้	7	53
ปลูกผักสวนครัว	2	15
สร้างสวนสาธารณะ ปรับภูมิทัศน์	5	38
ปลูกไม้ประดับสองข้างทาง	3	23
บำรุง รักษาป่า	2	15

ตาราง 3 (ต่อ)

โครงการ แผนงานด้านสิ่งแวดล้อม จากแผนพัฒนาตำบล	จำนวน ตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
ปลูกป่าตามพระราชเสาวนีย์	13	100
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ	3	23
สร้างคันเขื่อน	1	8
ก่อสร้างพนังกั้นตลิ่ง	2	15
วางท่อผันน้ำท่วม	1	8
ขยายพื้นที่อ่างเก็บน้ำ	1	8
จัดหาที่ทิ้งขยะ	4	30
จัดหาถังขยะ	2	15
ซื้อรถขนขยะ	2	15
สร้างเตาเผาขยะ	3	23
อบรมประชาชนแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	2	15
อบรมผู้นำชุมชนด้านการอนุรักษ์	2	23
ประกวดหมู่บ้านสวยงาม	1	8
กำจัดศัตรูพืชด้วยสมุนไพร	2	15
ซื้อเครื่องพ่นยาฆ่าแมลง	1	8
ส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยว	1	8

การศึกษาเรื่อง โครงการ แผนงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนโครงการที่มีมากกว่า 1 โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง พบว่าจำนวนโครงการชุดลอกกล้าเหมือง มีจำนวนโครงการมากที่สุด รวม 13 โครงการ และมีในแผนพัฒนาตำบลร้อยละ 30 รองลงมาโครงการชุดลอกหนองน้ำเพื่อการเกษตร ร้อยละ 23 โครงการที่เหลืออยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า โครงการที่มีจำนวนกว่า 1 โครงการ

เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับงานโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมด และจำนวนโครงการดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 49 ของโครงการทั้งหมด ดังรายละเอียดตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนโครงการที่มีมากกว่า 1 โครงการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง

ความต้องการของประชาชน	จำนวนโครงการ	จำนวนตำบล	ข้อมูลจากแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ)
สร้างฝายน้ำล้น	5	2	15
ขุดลอกหนองน้ำเพื่อการเกษตร	10	3	23
ขุดลอกลำเหมือง	13	4	30
ก่อสร้างท่อเหลี่ยม	3	2	15
ลาดคอนกรีตคลองส่งน้ำ	4	1	8

ส่วนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำแผนและการถ่ายโอนงานด้านสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อมและการถ่ายโอนงานด้านสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อมูลทั่วไปจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 13 แห่งๆ ละ 3 คน ประกอบด้วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า เป็นประธานกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 33 ถือเป็นสัดส่วนร้อยละ 100 ของผู้มีหน้าที่จัดทำแผน และมาจากการเลือกตั้งมากกว่ามาจากการแต่งตั้ง เป็นที่น่าสังเกตว่ากรรมการบริหาร ที่มาจากการแต่งตั้ง ร้อยละ 8 และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการแต่งตั้งร้อยละ 10 รวมเป็นสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง ร้อยละ 18 ของสมาชิกทั้งหมดเป็นสัดส่วนที่น้อยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลสถานภาพแยกตามเพศ เพศชาย ร้อยละ 87 เป็นสัดส่วนที่มากกว่าเพศหญิงมากถึง 6.7 เท่า อายุร้อยละ 60 อยู่ในช่วง 41-50 ปี เป็นที่

น่าสังเกตว่าช่วงอายุ 20-30 ปี เข้าไปมีส่วนร่วมบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล เพียงร้อยละ 4 ระดับการศึกษาร้อยละ 52 จบการศึกษาภาคบังคับ (ป.1-ป.4, ป.6) ร้อยละ 5 จบปริญญาตรี ระดับการศึกษาอื่นอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาในภาคบังคับเท่านั้น สำหรับอาชีพพบว่าร้อยละ 56 มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ รายได้ร้อยละ 49 อยู่ในช่วง 3,001-5,000 บาท รองลงมาพบในช่วง 8,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 23 รายได้ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำร้อยละ 13 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุด ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ร้อยละ 41 ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดใน องค์การบริหารส่วนตำบล มาก่อน ร้อยละ 54 เคยมีประสบการณ์การทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อน ซึ่งผู้เคยมีประสบการณ์การทำงานมาก่อน เป็นสัดส่วนที่มากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์การทำงาน ดังรายละเอียดตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล	-	-
ประธานกรรมการบริหาร	13	33
ประธานสภา อบต.(มาจากการเลือกตั้ง)	-	-
กรรมการบริหาร (มาจากการแต่งตั้ง)	3	8
กรรมการบริหาร(มาจากการเลือกตั้ง)	9	23
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(มาจากการแต่งตั้ง)	4	10
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(มาจากการเลือกตั้ง)	10	26
รวม	39	100

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
20 - 30 ปี	2	4
31 - 40 ปี	7	18
41 - 50 ปี	23	60
มากกว่า 50 ปี	7	18
รวม	39	100
3. ระดับการศึกษา		
ภาคบังคับ (ป.1 - ป.4, ป.6)	20	52
ม.ศ.3 หรือเทียบเท่า	6	15
ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า	8	20
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	3	8
ปริญญาตรี	2	5
รวม	39	100
4. อาชีพ		
เกษตรกร	22	56
ค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว	9	24
รับจ้าง	6	15
ข้าราชการบำนาญ	2	5
รวม	39	100

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้		
1-3,000 บาท	5	13
3,001-5,000 บาท	19	49
5,001-8,000 บาท	6	15
8,000 บาทขึ้นไป	9	23
รวม	39	100
6. ประสบการณ์การทำงาน		
เคยเป็นสมาชิกสภาตำบลมาก่อน	12	31
เคยดำรงตำแหน่งอื่นในตำบลมาก่อน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	9	23
เคยรับราชการมาก่อน	2	5
ไม่เคย ดำรงตำแหน่งใดใน องค์การบริหารส่วนตำบล	16	41
รวม	39	100

การศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าร้อยละ 94 ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีถึงร้อยละ 6 ที่ไม่ทราบรูปแบบการปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในขณะที่ต้องทำหน้าที่บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 74 ทราบว่า สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่บริหาร เป็นที่น่าสังเกตว่าร้อยละ 6 ไม่ทราบว่าสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่อะไร ด้านการบริหารงบประมาณ ร้อยละ 100 ตอบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถที่จะจัดทำงาน

ประมาณของตนเองได้ ความสนใจในการเข้าร่วมประชุมร้อยละ 65 เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ร้อยละ 35 เข้าร่วมประชุมบางครั้งเนื่องจากไม่ทราบและติดธุระส่วนตัว ไม่พบว่าไม่มีผู้เข้าร่วมประชุมเลย สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีประสบการณ์การฝึกอบรมโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 100 ทราบว่าแผนพัฒนาตำบลมีระยะเวลา 1 ปี และ 5 ปี ร้อยละ 85 รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.	จำนวน	ร้อยละ
1. องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการปกครองรูปแบบใด		
ส่วนกลาง	-	-
ส่วนภูมิภาค	-	-
ส่วนท้องถิ่น	37	94
ไม่ทราบ	2	6
รวม	39	100
2. สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่อะไร		
จัดสรรงบประมาณพัฒนาให้แก่หมู่บ้านต่างๆ	5	13
จัดทำแผนพัฒนาตำบล, ร่างข้อบังคับ, ควบคุมฝ่ายบริหาร	3	7
บริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล	29	74
ไม่ทราบ	2	6
รวม	39	100

ตาราง 6 (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.	จำนวน	ร้อยละ
3. การเข้าร่วมประชุม องค์การบริหารส่วนตำบล		
ทุกครั้ง	25	65
บางครั้ง เพราะ		
ไม่ทราบ	2	5
ติดธุระอื่น	12	30
ไม่ได้เข้าประชุมเลย	-	-
รวม	39	100
4. ประสบการณ์การฝึกอบรมโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล		
เคย	39	100
ไม่เคย	-	-
รวม	39	100
5. แผนพัฒนาตำบล มีระยะเวลากี่ปี		
แผน 1 ปี	4	10
แผน 5 ปี	2	5
แผน 1 ปี และ แผน 5 ปี	33	85
แผนตามความเหมาะสม	-	-
รวม	39	100

การศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าร้อยละ 61 เคยผ่านการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

ล้อมร้อยละ 39 ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ความเข้าใจความหมายสิ่งแวดล้อม อยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 54 และร้อยละ 46 ตามลำดับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่าร้อยละ 28 เป็นปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ปัญหายาเสพติด และถนนเป็นหลุม, บ่อ รองลงมาร้อยละ 18 สำหรับปัญหาอื่นอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่อยู่นอกเหนือจากสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้วางไว้ การเสนอข้อคิดเห็นหรือปัญหา สิ่งแวดล้อม ต่อที่ประชุม องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าร้อยละ 31 เรื่องถนนเป็นหลุมบ่อ รองลงมาร้อยละ 26 เรื่องน้ำ ความแห้งแล้ง เรื่องขยะ และยาเสพติดอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 15 และร้อยละ 13 ตามลำดับ สำหรับในด้านป่าไม้, ดิน, การใช้สารเคมี มีเพียงร้อยละ 15 เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ยังให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ในลักษณะกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม สำหรับการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนร้อยละ 33 ขุดลอกหนองน้ำ, ล้างเหมือง และปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่สาธารณะ กิจกรรมอื่นอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน เป็นความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 33 คิดว่าควรให้สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล บริหาร รองลงมาร้อยละ 30 คิดว่าควรให้ประชาชนบริหาร การพิจารณาแผนงาน โครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใน องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 36 เห็นว่าควรพิจารณาจากงบประมาณที่มี ร้อยละ 28 พิจารณาจากความรุนแรงของปัญหา เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเพียงร้อยละ 5 ที่พิจารณาจากนโยบาย ดังรายละเอียด ตาราง 7

ตาราง 7 ความรู้ ความเข้าใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ความรู้ ความเข้าใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติของ สมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม		
เคยอบรม	24	61
ไม่เคยอบรม	15	39
รวม	39	100

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติของ สมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
2. ความเข้าใจความหมายสิ่งแวดล้อม		
สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่นป่าไม้ น้ำ	21	54
สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตรวมวัฒนธรรม	18	46
ไม่ทราบ	-	-
รวม	39	100
3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน		
แห้งแล้ง ขาดน้ำ	11	28
ป่าไม้ถูกตัดทำลาย	3	8
ยาเสพติดระบาด	7	18
ดินเสียจากการใช้สารเคมี	3	8
ไม่มีที่ทิ้งขยะหลุมเป็นบ่อ	4	10
รวม	39	100
4. การเสนอข้อคิดเห็น ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อที่ประชุม องค์การบริหารส่วนตำบล		
น้ำ, ความแห้งแล้ง	10	26
ป่าไม้	2	5
ดิน	2	5
ขยะ	6	15
ยาเสพติด	5	13
รวม	39	100

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติของ สมาชิก อบต.	จำนวน	ร้อยละ
5. ความคิดเห็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม		
สมาชิก อบต.	13	33
ประชาชน	12	30
เจ้าหน้าที่รัฐ กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน เอกชน	9	24
รวม	39	100
6. การพิจารณาแผนงาน โครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใน องค์การบริหารส่วนตำบล		
งบประมาณ	14	36
ความรุนแรงของปัญหา	11	28
การหมุนเวียนของงบประมาณ	4	10
ข้อมูล จปฐ., กชช. 2 ค, ข้อมูลอื่นๆ	5	13
ข้อมูล จปฐ., กชช. 2 ค, ข้อมูลอื่นๆ	3	8
การประชาคม	2	5
นโยบาย		
รวม	39	100

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นด้านความพร้อมในการถ่ายโอนงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ด้านงบประมาณมีการแสดงความคิดเห็นและแสดงว่าไม่มีความพร้อมเลยมากที่สุดถึงร้อยละ 67 ในด้านอื่นอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน แสดงถึงความพร้อมในระดับปานกลางและระดับน้อย สำหรับด้านที่ไม่มีความพร้อมเลยในระดับสูงอยู่ในด้านเทคโนโลยี เป็นที่น่าสังเกตว่า การแสดงความคิดเห็นด้านความพร้อมในหัวข้อมากที่สุดนั้น เป็นสัดส่วนน้อยที่สุดจากหัวข้อทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างยังมีความวิตก

ตาราง 8 ความคิดเห็นด้านความพร้อมในการถ่ายโอนงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ความพร้อมในการถ่ายโอนงานด้านต่าง ๆ	ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของ อบต.				
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	รวม
งบประมาณ	-	3	12	11	26
วิชาการ ความรู้	1	4	5	3	13
การบริหารจัดการ	-	5	5	2	12
บุคลากร	1	3	5	2	11
ทรัพยากรในท้องถิ่น	2	4	4	2	12
อำนาจหน้าที่ที่ทำได้จริงตามกฎหมาย	2	2	8	2	14
การประสานงานกับหน่วยงานอื่น	2	11	6	6	21
เทคโนโลยี	-	2	8	5	15
โครงสร้าง อบต.	2	6	10	1	19
ศักยภาพชุมชน	2	8	4	3	17

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นความพร้อมในการถ่ายโอนงาน ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 13 คน พบว่า ในด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดคือ ด้านอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ทำได้จริงตามกฎหมาย รองลงมาคือด้านทรัพยากรในท้องถิ่น การประสานงานกับหน่วยงานอื่น โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารจัดการและศักยภาพของชุมชนตามลำดับ สำหรับความพร้อมที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านบุคลากร การบริหารจัดการ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านอื่น ๆ อยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน และในด้านความพร้อมอยู่ในระดับน้อยได้แก่ด้านงบประมาณมากที่สุด ด้านอื่นอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ด้านที่ไม่มีความพร้อมสูงสุด คือ ด้านเทคโนโลยี ดังรายละเอียด ตาราง 9

ตาราง 9 ความพร้อมในการถ่ายโอนงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ความพร้อมในการถ่ายโอนงาน ด้านต่าง ๆ	ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของ อบต.				
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	รวม
งบประมาณ	-	2	8	3	13
วิชาการ ความรู้	1	6	4	2	13
การบริหารจัดการ	2	8	3	-	13
บุคลากร	-	8	3	2	13
ทรัพยากรในท้องถิ่น	4	5	4	-	13
อำนาจหน้าที่ที่ทำได้จริงตามกฎหมาย	5	6	2	-	13
การประสานงานกับหน่วยงานอื่น	4	4	3	2	13
เทคโนโลยี	-	2	3	8	13
โครงสร้าง อบต.	3	8	2	-	13
ศักยภาพชุมชน	1	5	6	1	13

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อแนวโน้มการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบลของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ร้อยละ 38 เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เนื่องจากทรัพยากรจะถูกทำลายจากการทำถนน สิ่งก่อสร้าง มีการบุกรุกและใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ที่มาพร้อมกับความเจริญ และการขยายตัวขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 31 เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมจะลดลงเนื่องจากการจัดทำแผนการใช้และการจัดการทรัพยากรที่ชัดเจน มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการ ความขัดแย้งและช่องว่างระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนลง ร้อยละ 23 เห็นว่าสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากมีการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ตามนโยบายการถ่ายโอนงานแก่สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลทราบว่า มีบทบาท อำนาจ หน้าที่อะไรบ้าง ในการบริหารจัดการทรัพยากรที่แต่เดิมการจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วน

ตำบลจัดทำโดยบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น และปัจจุบันบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชนมีมากขึ้น โดยในบางพื้นที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทต่อชุมชนมากกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 8 เห็นว่าจะมีการผูกขาดในการจัดการสิ่งแวดล้อม เนื่องจากบางพื้นที่ยังถูกรอบงำจากผู้มีอิทธิพลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นักการเมือง คหบดีในชุมชน เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม การเพิ่มปัญหาและลดปัญหา อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน น่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่ตรงกันข้ามในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

การดำเนินการตามนโยบายการถ่ายโอนงานด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าร้อยละ 46 จัดทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อรองรับการถ่ายโอนงานโดยจัดทำตามกรอบการจัดทำแผนของจังหวัดและโครงการ แผนงานของหน่วยงานอื่นที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เช่น โครงการจากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงสาธารณสุข กรมการเกษตร เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีหน่วยงานจากกรมป่าไม้ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลแต่อย่างใด ในขณะที่พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวน ร้อยละ 31 กำลังดำเนินนโยบายการถ่ายโอนงาน บทบาท อำนาจ หน้าที่ ร้อยละ 23 ยังไม่ได้ดำเนินการอะไรเลย

การให้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด พบว่าร้อยละ 62 เห็นว่าเหมาะสมเนื่องจากแต่ละพื้นที่ควรให้บริหารจัดการตามสภาพของชุมชน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลรู้จักทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมักไม่ตรงตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น เพราะส่วนกลางเป็นผู้กำหนดแผนงานและพื้นที่ดำเนินการโดยไม่ดูความเหมาะสมของพื้นที่ ร้อยละ 38 เห็นว่าไม่เหมาะสมเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณจำนวนน้อย ในขณะที่ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นว่า มีความสำคัญว่าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมยังมีอยู่อีกจำนวนมาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงยังไม่ได้รับการแก้ไข ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และในบางพื้นที่ยังถูกรอบงำจากกลุ่มผลประโยชน์

สำหรับในด้านปัญหา อุปสรรค ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ใน องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าปัญหาหลักมี 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร บุคลากร การจัดการด้านทรัพยากร ปัญหาที่พบร้อยละ 31 คือ ทรัพยากรในชุมชนเสื่อมโทรมไปมากแล้ว ป่าบางแห่งที่เคยเป็นป่า

ต้นน้ำเกิดความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำ และในบางพื้นที่ทั้งตำบล ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่สามารถบริหารจัดการได้ ปัญหาในการจัดการสิ่งแวดล้อมอีก ด้านหนึ่งร้อยละ 31 เกิดจากทั้งคนในและนอกพื้นที่ มีการบุกรุกป่า เกิดกลุ่มผลประโยชน์โดย นักการเมือง คนในชุมชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ชาวบุคลากรที่มีความรู้ โดยตรง ชาวเทคโนโลยี ปัจจัยสุดท้ายที่ก่อให้เกิดปัญหาร้อยละ 38 ได้แก่ การจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบล เองได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การขาด งบประมาณ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมองปัญหาสิ่งแวดล้อม เฉพาะในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้นไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์คนใดพูดถึงสิ่งแวดล้อมทางด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

สำหรับข้อคิดเห็นอื่นๆ พบข้อสังเกตว่าผู้ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนเชื่อมั่น ในความสามารถของตัวเอง ว่าสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนได้และพร้อมที่จะเรียนรู้ ถ้าหากมีงบประมาณเพียงพอ และพบข้อสังเกตบางประการที่ผู้ ให้สัมภาษณ์บางคน ยอมรับว่าไม่เคยให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาก่อน การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านสิ่งแวดล้อมก็ทำตามกรอบของแผน พัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอเท่านั้น และการจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อมไม่ได้มาจากการ ปัญหาที่แท้จริงของชุมชนเนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา และยังพบว่า การแต่งตั้งโยกย้าย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อม ที่มักขาด ความต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงาน โครงการเมื่อจัดทำข้อบังคับงบประมาณ ดังรายละเอียด ตาราง 10

ตาราง 10 ความคิดเห็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

แนวโน้มนการจัดการสิ่งแวดล้อมใน อบต.	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ทรัพยากรถูกทำลายจากการก่อสร้าง การบุกรุกป่า	5	38
ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลง	4	31
สมาชิก อบต. มีบทบาทเพิ่ม	3	23
การผูกขาดการจัดการสิ่งแวดล้อม	1	8
รวม	13	100
การจัดทำแผนตามนโยบายการถ่ายโอนงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จัดทำตามกรอบของอำเภอ, จังหวัด	8	62
จัดทำตามนโยบายการถ่ายโอนงาน	3	23
ไม่ได้ดำเนินการอะไรเลย	2	15
รวม	13	100
ความเหมาะสมการถ่ายโอนงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เหมาะสม ควรให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง	8	62
ไม่เหมาะสมเนื่องจากงบประมาณมีน้อย ขาดความรู้	5	38
รวม	13	100
ปัญหา อุปสรรค การจัดการสิ่งแวดล้อม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านทรัพยากร	4	31
ด้านบุคลากรและเทคโนโลยี	4	31
ด้านการบริหารจัดการขององค์กร	5	38
รวม	13	100

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชน

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมจัดทำแผนด้านสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชน พบว่า ประชากรร้อยละ 98 ทราบว่า สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระ 4 ปี ความสัมพันธ์กับ สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 48 อยู่ในระดับ ดี ความคิดเห็นต่อหน้าที่สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 75 คิดว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นตัวแทนของตนเข้าไปบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 71 ไม่เคยสอบถามความคิดเห็นจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นที่น่าสังเกตว่าร้อยละ 29 เคยสอบถามความคิดเห็นซึ่งไม่ถึงครึ่งของผู้ให้ข้อมูล ประสพการณ์การเสนอความคิดเห็นร้อยละ 60 ไม่เคยเสนอความคิดเห็น กลุ่มประชากร รู้จักแผนพัฒนาหมู่บ้าน, ตำบล ร้อยละ 57 ไม่รู้จัก ร้อยละ 43 ซึ่งอยู่ในอัตราร้อยละที่ใกล้เคียงกัน การเข้าร่วมประชุมทำแผนร้อยละ 80 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมทำแผน มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมประชุมทำแผนพัฒนา หมู่บ้าน, ตำบล ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกับที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมและมีชุมชนเพียง 1 ใน 3 ที่ได้รับจัดสรรแผนงาน โครงการ และประชาชน ร้อยละ 97 ไม่เคยตรวจสอบหรือประเมินการบริหารงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ดังรายละเอียด ตาราง 11

ตาราง 11 การมีส่วนร่วมใน องค์การบริหารส่วนตำบลของผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
1. ความรู้เกี่ยวกับการเป็นสมาชิก อบต. ว่ามีวาระกี่ปี		
2 ปี	2	1
4 ปี	197	98
5 ปี	2	1
รวม	201	100

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
2. ความสัมพันธ์กับสมาชิก อบต.		
ดีมาก	40	20
ดี	96	48
ปานกลาง	50	25
น้อย	15	7
รวม	201	100
3. ความคิดเห็นหน้าที่ สมาชิก อบต.		
- เป็นตัวแทนประชาชนเข้าไปบริหารงานของ อบต.	150	75
- เป็นตัวแทนรัฐบาล	16	8
- เป็นผู้จัดสรรงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านต่างๆ	35	17
รวม	201	100
4. การสอบถามความคิดเห็นจากสมาชิก อบต.		
- เคย	58	29
- ไม่เคย	143	71
รวม	201	100
5. ประสบการณ์การเสนอความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ในชุมชนแก่สมาชิก อบต. หรือ อบต.		
- เคย	80	40
- ไม่เคย	121	60
รวม	201	100
6. รู้จักแผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล		
- รู้จัก	175	57
- ไม่รู้จัก	86	43
รวม	201	100

ตาราง 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
7. การเข้าร่วมประชุม นำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล		
- เคย	39	20
- ไม่เคย	162	80
รวม	201	100
8. การเข้าร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในชุมชน		
- เคย	82	41
- ไม่เคย	119	59
รวม	201	100
9. โครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับงบประมาณจาก อบต. ให้ดำเนินกิจกรรมในชุมชน		
- เคย	70	35
- ไม่เคย	151	65
รวม	201	100
10. การตรวจสอบหรือประเมินผลการบริหารงาน ด้านสิ่งแวดล้อมของ อบต.		
- เคย	7	3
- ไม่เคย	194	97
รวม	201	100

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชากรร้อยละ 72 เคยเข้ารับการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมในประเภทต่างกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีมากถึงร้อยละ 83 เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มนี้ มีปัญหาสาเหตุดังกล่าวมากถึงร้อยละ 9

ซึ่งประชากรคิดว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม การรับข้อมูลข่าวสารร้อยละ 34 จากวิทยุ ร้อยละ 31 จากโทรทัศน์ละ 6 กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำในชุมชนในรอบ 1 ปีมากที่สุด ร้อยละ 33 ทำกิจกรรมเกี่ยวกับน้ำ ดังรายละเอียด ตาราง 12

ตาราง 12 ประสบการณ์ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
การเข้ารับการอบรมด้านสิ่งแวดล้อม		
- เคยเข้ารับการอบรม		
ด้านน้ำ	10	5
ด้านดิน	22	11
ด้านป่าไม้	14	7
ด้านการใช้สารเคมี	20	10
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	79	39
- ไม่เคย	56	28
รวม	201	100
การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนในด้านต่าง ๆ		
ด้านน้ำ	74	37
ด้านดิน	36	18
ด้านป่าไม้	28	14
ด้านขยะ สิ่งปฏิกูล	10	5
ด้านยาเสพติด	18	9
ไม่ได้ดำเนินการ	35	17
รวม	201	100

ตาราง 12 (ต่อ)

ประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
เคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อด้าน		
วิทยุ	68	34
โทรทัศน์	63	31
หนังสือพิมพ์, วารสาร	26	13
หอกระจายข่าว	12	6
แผ่นพับ, ใบปลิว	6	3
เจ้าหน้าที่, บุคคลทั่วไป	22	11
รวม	201	100
กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำในรอบ 1 ปี		
ด้านน้ำ	66	33
ด้านดิน	42	21
ด้านป่าไม้	40	20
ด้านขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล	30	15
ด้านสารพิษ สารเคมี ปุ๋ย	23	11
รวม	201	100

การศึกษาเรื่อง การแสดงความคิดเห็นก่อน และหลังการประกาศเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้นำชุมชน จำนวน 201 ราย ได้รับการตอบแบบสอบถาม จำนวน 139 ราย เป็น การแสดงความคิดเห็น จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด สภาท่อนและหลังยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 69 ไม่ให้ข้อมูลร้อยละ 31 พบว่าสภาท่อนก่อนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรร้อยละ 60 มองว่า สภาท่อนแวดล้อมด้าน

โครงสร้างถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ ส่วนสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าเรื่องถนน ประชากรให้ความสนใจมากกว่าเรื่องอื่นในชุมชน สำหรับข้อคิดเห็นหลังชุมชนเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 40 มองเห็นว่ามีการจัดทำโครงการขุดลอกหนองน้ำ ส่วนสภาพแวดล้อมด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าการมองสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มีความสอดคล้องกันทั้งก่อนและหลังการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรส่วนใหญ่ยังมองเรื่องของสิ่งแวดล้อมทางดำเนินงานโครงสร้างพื้นฐาน และมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิก ดังรายละเอียดตาราง 13

ตาราง 13 การแสดงความคิดเห็น ก่อน และ หลังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้นำชุมชน

การแสดงความความคิดเห็นก่อน หลัง เป็น อบต.	จำนวน	ร้อยละ
- สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน <u>ก่อนประกาศเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล</u>		
1. มีต้นไม้มาก, ไม่ถูกบุกรุกตัดถนน	20	15
2. ถนนไม่ดีเป็นหลุม, บ่อ	83	60
3. รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ	13	9
4. ไม่มีปัญหาด้านขยะ	6	4
5. การพัฒนาหมู่บ้านมีเฉพาะบางหมู่บ้าน	4	3
6. แก้ปัญหาล่าช้า	13	19
รวม	139	100
- สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน <u>หลังประกาศเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล</u>		
1. มีนายทุนเข้ามาทำลายสิ่งแวดล้อม	9	7
2. มีถนนลาดยางเพิ่มขึ้น	21	16

ตาราง 13 (ต่อ)

การแสดงความคิดเห็นก่อน หลัง เป็น อบต.	จำนวน	ร้อยละ
- สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน หลังประกาศเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล		
3. องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณพัฒนา สิ่งแวดล้อมเอง	3	3
4. ชยะเพิ่ม, ไม่มีที่ทิ้งขยะ	16	12
5. สร้างตลาดเพิ่ม, มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น	2	2
6. การติดต่อสื่อสารสะดวก, มีโทรศัพท์ แกะไขต่าง ๆ ปัญหาเร็วขึ้น	7	5
ความคิดเห็นด้านอื่น ๆ		
- มีการจัดระเบียบ ขอบบังคับ การใช้ที่สาธารณะ	13	10
มีโครงการขุดลอกหนองน้ำมากขึ้น	52	10
รวม	139	100

การศึกษาเรื่อง ความต้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชน พบว่าประชาชนมีความต้องการจัดการด้านน้ำมากที่สุดถึงร้อยละ 87 รองลงมาด้านดินและการใช้ที่ดินร้อยละ 71 ด้านป่าไม้ร้อยละ 59 ด้านอื่น ๆ อยู่ในสัดส่วนน้อยกว่า ร้อยละ 50 เป็นที่น่าสังเกตว่าลำดับสูงสุดและลำดับรองลงมา มีความสัมพันธ์กันตามลักษณะโครงสร้างทางกายภาพและการดำรงชีวิต รายละเอียดดัง ตาราง 14

ตาราง 14 ความต้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน

ความต้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
ดินและการใช้ที่ดิน	143	71
ป่าไม้	118	59
น้ำและแหล่งน้ำ	175	87
มลพิษทางอากาศ	18	9
เสียง	20	10
ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	88	44
ทรัพยากรแร่ธาตุ	2	1
ทรัพยากรพลังงาน	4	2
ทรัพยากรชายฝั่ง	-	-
มลพิษจากสารอันตราย	20	10
มลพิษจากของเสียอันตราย	4	2
สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ	27	13
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	22	11
สิ่งแวดล้อมชุมชน	59	29
การศึกษาและประชาสัมพันธ์	15	7
เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม	6	3

สรุป

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับดี และทราบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปเป็นตัวแทนบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนเกินครึ่งไม่เคยเสนอความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมต่อ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และมีเพียงครึ่งหนึ่ง

ที่รู้จักแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล และมีเพียงร้อยละ 20 ที่เคยเข้าร่วมประชุมจัดทำแผน และร้อยละ 97 ไม่เคยตรวจสอบหรือประเมินการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านประสพการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 72 เคยเข้ารับการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมในประเภทต่างกัน ในชุมชนมีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากถึงร้อยละ 83 ปัญหาที่มีมากที่สุดได้แก่ปัญหาด้านขาดแคลนน้ำ ปัญหาด้านดิน ป่าไม้ ขยะ ยาเสพติด รองลงมาตามลำดับ มีความต้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านน้ำมากที่สุด และกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำในรอบ 1 ปี ก็เป็นกิจกรรมด้านน้ำ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนก่อนและหลังประกาศเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กันโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน